

Den 8. januar 2007 afgav jeg endelig rapport om min inspektion den 26. oktober 2006 af handicaptilgængeligheden på Københavns Rådhus. I rapporten bad jeg kommunen om udtalelser og om underretning mv. med hensyn til forskellige forhold.

Jeg modtog kommunens udtalelse i brev af 13. september 2007.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 3. Generelle forhold vedrørende Københavns Kommune og rådhuset

I den endelige rapport skrev jeg at jeg gik ud fra at handicaprådet i Københavns Kommune ville blive hørt i forbindelse med initiativer på tilgængelighedsområdet på rådhuset.

Kommunen har hertil anført at den endelige rapport har været drøftet med handicaprådet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det er muligt at finde Københavns Kommunes handicappolitik på kommunens hjemmeside. Det er dog ikke særlig nemt at finde den da den ligger som et bilag til et beslutningsforslag og ikke umiddelbart er søgbar.

Derfor henstillede jeg til at kommunen gør sin handicappolitik mere tilgængelig på hjemmesiden.

I sin udtalelse har Københavns Kommune anført at kommunen arbejder på at gøre kommunens hjemmeside om kommunens handicappolitik lettere tilgængelig.

Jeg har taget det oplyste til efterretning og beder kommunen om at orientere mig når arbejdet er fuldført.

Københavns Kommunes handicappolitik indeholder bl.a. en vision om at tilgængelighed skal indtænkes og sikres i forhold til fysiske omgivelser og adgang til bl.a. deltagelse i den demokratiske proces. Herudover har kommunen bl.a. en målsætning om at kommunen vil arbejde for tilgængelighed til offentlige bygninger.

Jeg fik efter inspektionen oplyst at der aldrig har været foretaget en systematisk gennemgang af rådhuset med henblik på at kortlægge de behov for ændringer der måtte være af hensyn til bevægelseshæmmede, herunder både besøgende og ansatte. Inspektionen den 26. oktober 2006 gav i det hele indtrykket af at en sådan systematisk gennemgang ikke var foretaget. I den endelige rapport anførte jeg i forlængelse heraf at min inspektionsrapport i nogen grad kan afhjælpe denne mangel.

Jeg henstillede imidlertid til Københavns Kommune i tilslutning til opfølgningen af inspektionen at overveje at foretage en sådan systematisk gennemgang af hele rådhuset.

Københavns Kommune har ikke kommenteret dette direkte i sin udtalelse. Imidlertid har kommunen anført følgende:

” ...

Rapporten fra Folketingets Ombudsmand har givet anledning til mange overvejelser med hensyn til at forbedre adgangsforholdene i de kommunale ejendomme. Det er netop i Kultur- og Fritidsudval-

get besluttet, at gennemføre et pilotprojekt med at kortlægge handicaptilgængeligheden på Københavns kommunes ejendomme. Pilotprojektet har til formål at metodeudvikle samt skabe overblik over, hvor store udfordringerne er og hvad det koster at øge tilgængeligheden samlet set og i de forskellige typer ejendomme og anlæg, som Københavns kommune råder over.”

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at den nævnte kortlægning af handicaptilgængeligheden i kommunens ejendomme også indbefatter rådhuset. Jeg foretager mig derfor ikke videre på dette punkt.

I rygmarvsskadedes magasin ”Ryk!! nr. 2 2006” er et interview med Teknik- og Miljøborgmester Klaus Bondam. I interviewet har borgmesteren oplyst at han i slutningen af juni måned 2006 vil ”komme med et forslag om, at tilgængelighedsvurdering skal optages som et fast punkt i alle politiske indstillinger.”

Jeg bad om at modtage underretning om hvad der videre er sket vedrørende dette spørgsmål.

Kommunen har oplyst at tilgængelighedsvurderinger er et fast punkt i indstillinger til Teknik- og Miljøudvalget.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Borgmesteren er endvidere citeret for følgende i det nævnte magasin:

”... at rådhusets adgangsforhold snarest bliver forbedret. Og selv om det bliver bagindgangen vi fortsat skal ind ad, så vil en tiltrængt forbedring unægtelig give et signal om at gæster i kørestol er velkomne på rådhuset”.

Jeg bad om at modtage oplysning om hvad der er sket på baggrund af denne udtalelse.

Kommunen har oplyst at adgangsforholdene via rådhusets bagindgang i de senere år er blevet betydeligt forbedret.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.1 Ydre adgangsforhold, herunder handicapparkering

Det er ikke på kommunens hjemmeside angivet hvor der findes indgange for handicappede og handicapparkeringspladser.

Jeg bad kommunen om at overveje at informere om tilgængelighedsforholdene på kommunens hjemmeside således at handicappede har mulighed for at orientere sig på forhånd.

Københavns Kommune har oplyst at adgangsforholdene for handicappede vil blive søgt taget med på kommunens hjemmeside om kommunens handicapolitik.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om udfaldet af kommunens forsøg.

Ad punkt 4.1.1 Hovedindgangen

Hovedindgangen består af en stor dobbeltdør som åbner indad. Døren er meget tung at åbne.

Ældre mennesker samt arm- og håndhandicappede vil have vanskeligt ved at åbne døren ved egen kraft. En del handicappede vil slet ikke kunne åbne døren. Jeg henstillede derfor til kommunen at undersøge mulighederne for at gøre døren lettere at åbne, eventuelt ved at installere en automatisk døråbner som aktiveres ved et let tryk på håndtaget.

Kommunen har anført følgende vedrørende dette punkt:

”Der har tidligere været opsat automatisk døråbner ved hovedindgangen. Desværre gav det anledning til andre problemer bl.a. af sikkerhedsmæssig karakter for gæster til Rådhuset. Pt. er der ingen teknisk løsning på problemet.”

Jeg har forstået kommunens svar således at kommunen fortsat arbejder på at finde en løsning på problemet. Jeg beder om at få oplyst om jeg har forstået dette korrekt.

Nedenfor trappen – til venstre – er placeret et skilt med et handicappiktogram, en ringeklokke og en angivelse af at man i tidsrummet 9 – 16 kan ringe efter en rådhusbetjent. Som jeg forstod det, er betjenten i dette tidsrum til rådighed med hjælp og vejledning om hvor der findes indgange for bevægelseshæmmede. Det er endvidere angivet på skiltet at uden for det angivne tidspunkt ”bedes henvendelse rettet til vagten ved porten mod brandstationen”. Skiltet fremstår meget ridset og dermed svært læsbart.

Der er ikke ved hovedindgangen opsat et skilt med henvisning til hvor der findes handicapparkeringspladser.

Jeg henstillede til kommunen at sætte et mere læsbart skilt op. Jeg henstillede endvidere til at kommunen sørger for skiltning ved hovedindgangen om at der findes handicapparkeringspladser ved bagsiden af rådhuset.

Københavns Kommune har oplyst at der snarest vil blive opsat ny skiltning med henvisning til handicapparkeringspladser bag rådhuset.

Jeg har taget til efterretning at kommunen vil opsætte et skilt med henvisning til handicapparkeringspladserne bag rådhuset.

Kommunen har ikke svaret på min henstilling om at sætte et mere læsbart skilt op til afløsning for det nævnte meget ridsede skilt. Jeg beder derfor kommunen underrette mig om hvad min henstilling på dette punkt giver anledning til.

Ad punkt 4.1.3.1 Handicapparkeringspladserne ved bagindgangen

Ved bagsiden af rådhuset, imellem rådhuset og brandstationen, findes rådhusets parkeringsplads. Der er indkørsel til pladsen fra Vestre Voldgade. Der er ikke ved indkørslen skilte der angiver at der på pladsen også findes parkeringspladser for handicappede borgere med ærinde på rådhuset.

Jeg henstillede til kommunen at sætte et sådant skilt op ved indkørslen til parkeringspladsen. Jeg bad kommunen underrette mig om hvad min henstilling giver anledning til.

Kommunen har oplyst at der ved indkørslen til bagindgangen vil blive skiltet med adgang til handicapparkeringspladser.

Jeg har taget det oplyste til efterretning.

Umiddelbart til højre for indgangen (set forfra) er der placeret to handicapparkeringspladser. Jeg forstod på kommunens repræsentanter og portneren ved bagindgangen at to handicapparkeringspladser dækker efterspørgslen.

På baggrund af oplysningerne om at handicapparkeringspladserne dækker efterspørgslen, gav antallet af parkeringspladser mig ikke anledning til bemærkninger. Da jeg imidlertid kunne forstå at de to parkeringspladser ofte optages af varebiler med leverancer til rådhuset, bad jeg kommunen overveje at afsætte plads til venstre for indgangen til aflæsning af varer mv. med markering heraf med skilt. Jeg bad kommunen oplyse mig om udfaldet af overvejelserne.

Jeg anførte videre i den endelige rapport at parkeringspladserne til handicappede – for så vidt angår pladsernes størrelse – ikke lever op til de anbefalinger som bl.a. er nævnt i pkt. 4.1 i DS 3028:2001.

I hvert fald for så vidt angår pladsernes bredde, henstillede jeg til kommunen at bringe pladserne i overensstemmelse med den nævnte anbefaling.

Bagindgangen til rådhuset er placeret få meter fra de to handicapparkeringspladser. Der er imidlertid en høj kant fra parkeringspladserne til fortovet foran indgangen. Ved kanten var der på inspektionstidspunktet placeret en løs rampe af metal. Rampen havde en hældning på 23,3% hvilket er meget stejlt, jf. i øvrigt senere i den endelige rapport. Kommunens repræsentanter oplyste at rampen alene er beregnet til brug ved levering af varer, og det er således meningen at kørestolsbrugere ad parkeringspladsen skal bevæge sig fra handicapparkeringspladserne til fortovet langs Vestre Voldgade hvor der er niveaufri adgang til fortovet langs rådhusets bagside. Ved en simpel opmåling blev denne strækning – fra handicapparkeringspladserne til bagindgangen – målt til ca. 70 meter hvoraf op mod halvdelen er med en meget ujævn belægning.

Jeg henstillede til kommunen at gøre tilgængeligheden fra handicapparkeringspladserne til indgangen kortere.

Jeg anførte endvidere at jeg går ud fra at kommunen vil overveje eventuelle muligheder for at udjævne den nuværende belægning (evt. ved fugning imellem stenene) eller udskifte belægningen på og omkring handicapparkeringspladsen med en jævn belægning. Jeg bad om underretning om udfaldet af kommunens overvejelser.

Til disse spørgsmål har Københavns Kommune oplyst at der vil blive søgt midler til etablering af to nye handicapparkeringspladser i niveau med adgangsrampen og som har de anbefalede mål og med jævn belægning.

Jeg har noteret mig det anførte og beder i forlængelse heraf kommunen om at orientere mig om udfaldet af ansøgningen om midler til det påtænkte.

Ad punkt 4.1.3.2 Bagindgangen til rådhuset

Trappetrinnet ved bagindgangen er ikke markeret med kontrastfarve.

Jeg bad kommunen oplyse om eventuelle planer for markering af trappetrinnet med kontrastfarve evt. foretaget ved at fræse en fure i granitten.

Københavns Kommune har anført at der er foretaget fræsning af trappen og indsat kontrast.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.3.1 Elevatorerne ved bagindgangen

Ved bagindgangen findes to elevatorer. For at komme fra indgangsdøren til disse elevatorer, skal kørestolsbrugere benytte en nedadgående rampe til venstre for indgangen. Rampen har en hældningsgrad på 7,3%. Rampen som kun ved rampens høje ende er forsynet med et kort gelænder, fører ned i rådhusets cykelparkering (som er placeret inde i selve rådhuset).

Bygningsreglement 1995, pkt. 4.2.2, stk. 4, er sålydende: ”Stk. 4. Ramper må ikke udføres med større hældning end 1:20 (50 mm niveauforskel pr. meter) [svarende til 5%, min tilføjelse].” Stk. 5, i samme bestemmelse er sålydende: ”Gange og ramper m.m. skal sikres med værn eller på anden betryggende måde og forsynes med håndlister.”

Under hensyn til den beskudne overskridelse af reglerne om hældningsgrad, foretog jeg mig ikke videre vedrørende rampens hældningsgrad. Jeg henstillede dog til kommunen at opsætte et gelænder langs hele rampen.

Kommunen har anført at der ikke pt. er planer om at opsætte gelænder langs denne rampe.

Jeg kan af det citerede forstå at Københavns Kommune ikke har tænkt sig at følge min henstilling på dette punkt. Jeg beder kommunen angive begrundelsen for dette.

Ad punkt 4.3.2 Elevatoren ved sideindgangen

Lige ud for elevatordøren i stueetagen findes en dør som leder ind til en af rådhusets gange. Døren åbnes automatisk ved hjælp af en censor.

Når man skal benytte elevatoren for at komme ud af bygningen, skal man fra rådhusgangen ind i det rum i stueetagen hvori elevatoren er. Til højre for døren til elevatorrummet er der opsat en knap til aktivering af automatisk døråbning. Døren åbner indad, og det viste sig i forbindelse med inspektionen vanskeligt for den tilstedeværende bruger af el-scooter at nå at bakke væk fra døren efter at have trykket på døråbneren. Herefter viste det sig at brugeren havde svært ved at nå at komme ind gennem døren før den lukkede igen.

Jeg henstillede til kommunen at justere åbningshastigheden således at døren ikke åbnes for hurtigt, og således at døren når den er åbnet, er åben lidt længere tid så en kørestolsbruger har tid til at komme ind i elevatorrummet inden døren lukker.

Københavns Kommune har oplyst at åbningshastigheden på døren er justeret således at kørestolsbrugere har tid til at komme ind i elevatorrummet inden døren lukker.

Jeg har noteret mig det oplyste. Kommunen har ikke direkte forholdt sig til spørgsmålet om at justere åbningshastigheden således at døren ikke åbnes for

hurtigt. Jeg går dog ud fra at dette også er bragt i orden og foretager mig derfor ikke videre.

Ad punkt 4.4 Indvendige trapper

Rundt om i rådhuset findes adskillige brede trapper. Trapperne er af granit og har forholdsvis dybe trin. Der er gelænder i hver side. Ingen af trinnene er afmærket med kontrastfarve.

Jeg bad kommunen oplyse mig om eventuelle planer for markering af trappens trin (eventuelt blot det øverste) med kontrastfarve, fx ved at fræse en fure i trappetrinnet.

Kommunen har anført følgende:

”Der er fræset fuger i trappetrinnet og indlagt kontrastfarve”.

Jeg har noteret mig det oplyste idet jeg går ud fra at det er gjort i alle rådhusets indvendige trapper. Jeg foretager mig ikke videre i anledning af dette punkt.

Ad punkt 4.6 Borgerrepræsentationens mødesal

Det fremgår af kommunens handicapolitik at handicappedes tilgængelighed ved offentlige møder afholdt af Københavns Kommune skal sikres.

Jeg fik under inspektionen oplyst at kørestolsbrugere ved konkret forespørgsel kunne få lov til at sidde i selve mødesalen til overværelse af Borgerrepræsentationens møder. Det kan i den forbindelse nævnes at der ikke er problemer med tilgængeligheden til mødesalen.

I den endelige rapport anførte jeg at kørestolsbrugere som andre borgere naturligvis bør have adgang til at overvære Borgerrepræsentationens møder. Jeg

henviste i den forbindelse til (princippet i) kommunestyrelseslovens § 10 hvor-
efter kommunalbestyrelsens (i dette tilfælde Borgerrepræsentationens) møder
er offentlige. Kørestolsbrugere kan som nævnt i den endelige rapport ikke be-
nytte tilhørerlogen, og da jeg ikke umiddelbart kunne se en løsning på tilgæn-
gelighedsforholdene hertil, og da kørestolsbrugerne som nævnt kan få adgang
til selve mødesalen ved konkret henvendelse, foretog jeg mig ikke videre ved-
rørende dette forhold.

Jeg bad dog kommunen om at overveje at vejlede om muligheden for adgang
til mødesalen for bevægelseshandicappede - i hvert fald på kommunens hjem-
meside. Jeg bad kommunen orientere mig om udfaldet af kommunens overve-
jelser.

Københavns Kommune har i sin udtalelse oplyst at en sådan vejledning vil
blive forsøgt indarbejdet i informationerne på kommunens hjemmeside om
handicapadgang til rådhuset.

*Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om udfaldet af kom-
munens forsøg.*

Ad punkt 4.8.1 Toilettet i bagbygningens lysgang

Handicaptoliet på stueetagen i bagbygningen er placeret i tilknytning til et
stort rum med fire almindelige toiletter. Adgangen til henholdsvis handicaptoi-
llet og de fire almindelige toiletter sker via en fordelingsgang. Døren til for-
delingsgangen er ikke forsynet med et skilt til angivelse af at der her findes et
handicaptoliet.

Jeg henstillede til kommunen at opsætte et sådant skilt.

Kommunen har oplyst at der vil blive opsat et skilt med angivelse af at her fin-
des et handicaptoliet.

Jeg har taget det oplyste til efterretning.

Til venstre for døren til fordelingsgangen er der opsat en knap til aktivering af automatisk døråbning. Døren til fordelingsgangen åbner indad. I fordelingsgangens venstre side er døren til handicaptoiletet. Denne døråbning er ca. 87 cm bred, og døren åbner udad. Til venstre for døren er der en knap til aktivering af automatisk døråbning. Da der ikke er megen manøvrerum i den lille fordelingsgang, havde den tilstedeværende bruger af el-scooter meget svært ved at nå at komme fra mellemgangen og ind i toiletrummet før døren ud til lysgangen lukkede igen. Brugeren blev derved ramt af døren mellem lysgang og fordelingsgang.

Jeg henstillede til kommunen at justere åbningshastigheden på denne døråbner således at kørestolsbrugere gives mere tid til at komme ind ad døren før den lukker igen.

Kommunen har oplyst at åbningshastigheden er justeret.

Jeg har taget det oplyste til efterretning.

Over vasken i toiletrummet er opsat et spejl. Underkanten af spejlet sidder i en højde af ca. 128 cm målt fra gulvet.

Af DS 3028:2001, pkt. 4.5, fremgår bl.a. at et spejl skal placeres ca. 0,9 m fra gulvet således at også siddende kan benytte spejlet.

Jeg bad kommunen overveje at sænke spejlet over vasken til et niveau i overensstemmelse med det ovenfor nævnte eller at opsætte endnu et spejl i den rette højde. Jeg bad kommunen underrette mig om udfaldet af kommunens overvejelser.

Kommunen har oplyst at arbejdet er udført som anbefalet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.8.2 Toiletet i stuen til højre for hovedindgangen

Wc'et er udstyret med armstøtter som også fungerer som holdere for toiletpapir. På højre side af toilettet (set forfra) er der en afstand til væggen som gør det muligt for en kørestolsbruger at bakke op ved siden af toilettet og løfte sig sidelæns over på toilettet. Imidlertid er der på denne del af væggen ophængt en stor holder til toiletpapir som betyder at kørestolsbrugere alligevel ikke kan benytte den skitserede mulighed.

Jeg bad kommunen overveje at fjerne den store toiletrulleholder og alene benytte armstøtterne som toiletrulleholdere. Jeg bad kommunen underrette mig om udfaldet af kommunens overvejelser.

Kommunen har oplyst at den store toiletrulleholder fjernes, og at armstøtterne fremover benyttes som toiletrulleholdere.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Opfølgning

Jeg beder om at Københavns Kommune sender de udtalelser mv. som jeg har bedt om, direkte til mig.

Underretning

Denne rapport sendes til Københavns Kommune, Statens Byggeforskningsinstitut, Center for Ligebehandling af Handicappede, Erhvervs- og Byggestyrelsen og Folketingets Retsudvalg.

Lennart Frandsen
Inspektionschef